

פרשת פינחס התשע"ה

איתא במדרש רבה פרשת פינחס, "וידבר משה אל ה' יפקוד ה' וגו'. הלכה, אם ראה הרבה אוכלוסין של בני אדם אומר בא"י אלהינו מלך העולם חכם הרזים. כשם שאין פרצופותיהן דומין זה לזה כך אין דעתן שוין זה לזה אלא כל אחד ואחד יש לו דעה בפני עצמו. וכה"א (איוב כח) לעשות לרוח משקל, לרוחות של כל בריה ובריה. תדע לך שהוא כן. שכך משה מבקש מן הקדוש ברוך הוא בשעת מיתה, אמר לפניו רבוננו של עולם, גלוי וידוע לפניך דעתן של כל אחד ואחד. ואין דעתן של בניך דומין זה לזה. וכשאני מסתלק מהן, בבקשה ממך, מנה עליהם מנהיג שיהא סובלם לאחד ואחד לפי דעתו. שנאמר יפקד ה'. הרוח אינו אומר, אלא הרוחות. זהו שאמר הכתוב (ישעיה מה) האותיות שאלוני על בני ועל פועל ידי תצוני, משל למה הדבר דומה, למלך שנשא אשה והיה לו שושבין. בכל זמן שהמלך כועס על אשתו, השושבין מפיס ומתרצה המלך לאשתו. בא השושבין למות, התחיל מבקש מן המלך, בבקשה ממך תן דעתך על אשתך. אמר לו המלך, אם אתה מצוני על אשתי? צוה את אשתי עלי שתהא זהירה בכבודי. כביכול, כך אמר לו הקדוש ברוך הוא, על שאתה מצוני עליהם יפקד ה', צוה אותם, שיהיו זריזין בכבודי. מה כתיב (במדבר כח) צו את בני ישראל את קרבני לחמי תחלה הסדיר להן הקרבנות".

המדרש, מדבר על דאגתו של משה רבנו ע"ה לבני ישראל. והוא, כי פעמים, האדם, שאהבתו אינה אמת, דואג אך ורק לענייניו שהוא חי, ולאחרי מותו אין הוא חושש כלל. ועל כן כל הצדיקים האמתיים שקמו לעם ישראל, צוו אחריהם את עם ישראל ודאגו גם לאחר פטירתם מהעולם הזה, שעם ישראל ילכו בדרך התורה והמצוות. הן יעקב אבינו ע"ה והן משה רבנו, והן רבנו הקדוש ועוד... והנה כאן משה רבנו ע"ה, באהבתו הגדולה לעם ישראל, בהיותו מכיר את שרשם ומקור מחצב נשמותיהם, דואג, לאיש אשר יחליף אותו, וינחה אותם בעולם הזה,

ויידע להיות מנהיגם כפי רוח כל אחד מהם. ובקשתו ופנייתו היא לבורא עולם "יפקד ה' א-להי הרוחות לכל בשר איש על העדה" ועניין א-להי הרוחות הוא מתייחס לעניין הרוח ויש להבין.

כי הנה עניין הרוח הוא, בחינה מסויימת בנפש האדם. והוא על פי מה שהורונו רבותנו ז"ל על חמשת בחינות בנפש. שהן נפש רוח נשמה חיה ויחידה ואין הם נפרדות ח"ו, כי הנפש מלבוש לרוח והרוח מלבוש לנשמה וכן הלאה.

ולקרב העניין מעט בשכלנו, להבין דרך פעולתן והיראותן בעולמנו זה, הנה הנם נסתרות עד למאד. וגם הבחינה הנמוכה שהיא בחינת הנפש אינה נגלית. כי תראה רוב העולם שוגים. ובכוונה תחילה הולכים אחרי תפישת שכל מעוותת, המטעה את האנשים לאמר, כי אין עוד מבלעדי הגוף. וכי, כל הוויית האדם, הוא חומר וזולתי כלום. ואכן, תראה אנשים משכילים בכל חכמה, המתווים דרך חשיבה זו. ועניינם הוא, להסיר ולגרוע יראת הא-ל. ולא יבינו, כי ראשית חכמה יראת ה'. ויש אדם, אשר הוא ישר וחכם ונבון עד למאד, אלא שתכליתו אינה מכוונת נכונה. ולכן, את כל חכמתו וענייניו בחיים, נמצא מכוון אל החושך. ועם כל חכמתו, עליו נאמר, הכסיל בחושך הולך. וזהו אשר הנביא ישעיה זועק, "נגששה בעורים קיר וכאין עינים נגששה בשלנו בצהרים בנשף באשמנים במיתים". כי דרך שלום לא ידעו, ועיניהם רואות אך ורק תכלית עולם הולך וחסר, ואילו לעולם האמת, עיניהם חשוכות. ולכן לא ילמדו על פעולות הנפש ודרכיה. ותמיד נמצאו חסרים והולכים. כי גם אם ישכילו בכל חכמה ומחקר בגוף האדם, הנה את מה שמפעיל את הגוף ומה שמחיה אותו, שהיא הנפש, לא ילמדו, לשווא ולריק יגעו.

ועל כן, כל מי אשר עיניו פקוחות אל מעשה ה', הנה וודאי יביט בעין שכלו. ויפקח על נפשו. ויכירה ויידעה, למען היותה היא הכלי המחבר אותו אל עולם האמת, ואל בורא נפשות רבות.

וכפי שהורונו רבותנו, הנה הנפש למרות היותה אחת, חלוקה לה בדרגות ההתקשרות וההתחברות עם הגוף ועם המאציל אשר האצילה. והורונו רבותנו, כי הנפש הנה הדרגה הפחותה במכלול חלקי הנפש, והיא זו המתחברת לגוף האדם, בהפעילה בו את כל התאוות המושכות אותו לענייני הגשמיות כגון אכילה ושתייה ועוד... ושמה בא לה מבחינת הרצון כמו אמרו "אם יש את נפשכם" היינו אם יש את רצונכם. כי ההמשכיות שלה והתגלותה בגוף, באמצעות מחשבה דבור ומעשה, שהם לבושיה. בא לה על ידי רצון עליון גבוה עד למאד. ובכוח רצון זה, התחברו שני הפכים שהם הנפש והגוף. והיותה מפעילה את הגוף לתאוות העולם הזה בכל העניינים. כי אפילו בעניין החכמה, היא ממשכת את הנפש אחרי הגוף. והרי תראה בעולמנו זה, אנשים אשר משכילים בהרבה חכמה, וכל עניין חכמתם היא להאדיר את ענייני עולם הזה החולף. כי יש אשר יעסיקו שכלם שנים על גבי שנים בפיתוח כלי משחית ומלחמה, אשר נועדו להאדיר אומה על אומה, בחינת עת אשר שלט האדם באדם לרע לו. ויש, אשר יעסיקו שכלם בפיתוח מזון או שאר תאוות, ולפלא הוא איך שפחה תירש גבירתה, והוא אשר אומר קהלת "רְאִיתִי עֲבָדִים עַל סוֹסִים וְשָׂרִים הַלְּכִים כְּעֲבָדִים עַל הָאָרֶץ" העבדים הם התאוות, והחכמה שהיא בחינת השרים, משרתת והולכת על הארץ על מנת להגדיל ולהאדיר את התאוות. ונפש זו, היא המעוררת את הרצון לחיות ולהחיות את הגוף בעולמנו זה.

והרוח, היא הבחינה העליונה יותר. והיא המקשרת בין הנפש, ובין המעלה הגבוהה יותר שהיא הנשמה. והנפש, היא כעין מלבוש לרוח. ולבוש הרוח בהתגלותה, הוא על פי הרגשות השולטות באדם עצמו. כעניין האדם אשר בשמחה הוא נמצא, או ח"ו בעצבות. או מרגיש נבזה או מכובד. וכן כל שאר הרגשות אשר מתלבשים באדם. והנה התבטאות הרוח באה באמצעות רגשות אלו. וכעניין שאנשים שואלים, "מה מצב הרוח?". והיא המפיחה חיים, על מנת לעשות ולפעול בעולם זה הן לטוב והן ח"ו ללא טוב. כי כל מעשה ופעולות הנפש, תלויים במצב רוחו. והגע בעצמך, אדם ששמע על צרה גדולה,

הרי אפילו לאכול או לשתות לא יוכל. לא כל שכן ללמוד או להשכיל בכל מיני חכמה. וממש, פועלת על גוף האדם דרך הנפש. וכן יש בכוח הרוח להביא את האדם, לתעצמות נפש שאינם גם בגדר שכל האנושי. וכן כתב במדרש "נור אצ'אלם" (מאור האפילה) על הפסוק **"וַיִּגַשׁ יַעֲקֹב וַיִּגַּל אֶת הָאָבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר וַיִּשְׁק אֶת צֵאֵן לְבָן אָחִי אָמוֹ"** שאומר כי לשון **"וַיִּגַּל"** היינו לשון גילה, והוא, מפני שראה את רחל, נתמלא שמחה. ובכוח השמחה עשה מעל לגדר האנושי וגלגל אבן אשר עשרות אנשים לא יכלו לגלגלה לבד. ומקרא מלא הוא בזכריה **"וַיַּעַן וַיֹּאמֶר אֵלַי לֵאמֹר זֶה דְבַר ה' אֵל זֶרְבָבֶל לֵאמֹר לֹא בְחַיִּל וְלֹא בְכֹחַ כִּי אִם בְּרוּחִי אֹמֵר ה' צָבָּ-אוֹת"** והיא הרוח עצמה, יונקת מהנשמה. והנשמה, עיקר חיותה ומזונה והתגלותה פה, הוא אך ורק על ידי התורה והמצוות. כי בהם ישמח נפש כל חי, כי הם התקווה שלנו בעולם חולף זה. אשר יעמוד המתבונן, ויתבונן בעולם בוגדני זה, אשר מראה לך אהבתו וחשיבותו, ומפתה אותך לכלל מנעמיו, ומסית אותך לכלל מכלל!!! והעיקר שלא תגיע ללימוד התורה ולקיום מצוותיה. ולבסוף, אלי קבר יובילך, ריקן מכל מה שיגעת בו, ואין לך כלום ממנו, כי אם מה שנגעת בתורה ובמצוות. היש לך בוגד גדול מזה? אלא ששמחה אחת לנו, אחת ויחידה והיא התורה והמצוות. כי מה שניקח מהתורה והמצוות, בהתלבשותן בעולם זה, הנה הוא בגדר המציל מן הארי ומן הדוב. וכל יגיעה, ולו הקטנה ביותר, בתורה ובמצוות בעולם זה, הרי היא שלנו. וזוהי השמחה האמתית.

וכאן, משה רבנו מבקש מא-להי הרוחות לכל בשר, איש אשר ינהיג את העם. והוא, כי המנהיג הוא העם. והעם הם המנהיג. והם מחוברים וקשורים בכל מעשיהם. ואין הכוונה, למנהיגים הנראים לעין בשר, כאילו הם אלו המובילים את העם. כי לצערנו עדיין אנו בגלות קשה ומרה, אשר המנהיגים שלנו הם בגדר נסתרים והשפעתם אינה בגלוי. כי המנהיגים האמתיים של עם ישראל, הם הצדיקים האמתיים אשר לצערנו ולטוב להם אינם בגלוי. ומשה רבנו, אשר היה מלך לעם, והמשיך אותו יהושוע בן נון. וכן כל המלכים הצדיקים אשר עמדו לעם

ישראל, הם אשר הביאו את עם ישראל לקירוב לבורא, על ידי קיום התורה והמצוות. אלא, שאיש זה צריך להיות, זה אשר יידע להתאים את העם, ולהעלות אותו לקיום התורה והמצוות. והנה, לזה צריך סובלנות רבה עד למאד ומסירות אין קץ. ולזה צריך דווקא לקבל את כוחו מהבורא יתברך, ממי שנקרא א-ל א-להי הרוחות לכל בשר. כי הבחינה הזו, של המשכת הרוח בתעצומות אל הבשר, הנה היא דבר והיפוכו, אשר על כן, האיש אשר צריך להיות מתאים את עצמו לכל אחד מעם ישראל, הנה הוא צריך להיות בבחינה זו של עצמה מעל לגדר הרגיל. ובחינת הרוח, היא הבחינה הזו. כי היא בחינה אשר היא מעל לגדר הטבע. ובחינה זו נמשכת ממש מעל לגדר הטבע והרגיל וזוהי כוחה של הרוח. וכן ראינו ביחזקאל "וַיֹּאמֶר אֵלַי הַנְּבִיא אֵל הַרוּחַ הַנְּבִיא בֶן אָדָם וַאֲמַרְתָּ אֵל הַרוּחַ כֹּה אָמַר אֲ-דְנִי ה' מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בָּאֵי הַרוּחַ וּפְחִי בַּהַרְוּגִים הָאֵלֶּה וַיְחִיו. וְהַנְּבִיאָתִי כַּאֲשֶׁר עָנִנִי וְתָבֹא בָהֶם הַרוּחַ וַיְחִיו וַיַּעֲמֵדוּ עַל רַגְלֵיהֶם חֵיל גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד". והיא הרוח, אשר מחייה את המתים. ומבחינת הרוח הזו, היא אשר מעלה את האדם מבחינת העצבות שהיא בחינת המוות, אל בחינת השמחה שהיא בחינת החיים. כי מנהיג הדור, הצדיק האמתי הוא זה אשר מפייח שמחה בעם ישראל בקיום התורה והמצוות. והוא זה אשר מעלה את קיום התורה בשמחה ובאופן של חיות אמתית. ובחינה זו, היא יותר גבוהה. כי צריך הרבה רצון לעשות זאת ביתר שאת ויתר עוז להמשיך זו אל הגוף אל הבשר. ולכן הבקשה של משה רבנו להמשיך את המנהיג שימשיך ביתר שאת ועוז את דרכו של משה רבנו בהנהגת עם ישראל, אם זה בסובלנות כלפיהם ואם זה בהתמדה ללא ליאות בהזהרתם על התורה והמצוות. וזה אפשר רק על ידי בחינה של הרוח המחייה ומשמחת.

ייתן לנו ה' כמאמר הנביא ישעיה "רוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה רוּחַ עֲצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וַיְרֵאֵת ה'" אשר תביא לנו את רוח אפיינו משיח ה' במהרה בימנו אכי"ר

שבת שלום

יוסף בן דוד